

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Kommunstyrelsen

Datum:
2023-11-07

Diarienummer:
KSN-2023-01011

Planeringsstrategi för Uppsala kommuns översiktsplanering

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Innehåll

Läsanvisning	3
Sammanfattande ställningstaganden.....	4
Ändrade planeringsförutsättningar och översiktsplanens aktualitet	4
Strategisk utbyggnadsinriktning	4
Inriktning för det fortsatta översiktsplanearbetet	5
Inledning	6
Översiktsplanen	6
Planeringsstrategi enligt PBL	6
Uppdraget om planeringsstrategi	7
Uppföljning av ändrade förutsättningar	7
Lagändringar med mera	7
Nya nationella och regionala mål, planer och program.....	8
Nya kommunala styrdokument	8
Omvärlds- och närvärldsutveckling i övrigt.....	9
Hantering av ändrade förutsättningar	11
Aktualiteten i översiktsplanens ställningstaganden.....	13
Särskilda ställningstaganden och preciseringar	13
Nya riksintresseanspråk.....	20
Nya geografiska anspråk.....	22
Strategisk utbyggnadsinriktning.....	23
Utbyggnadsläge och närtidsinriktning.....	23
Långsiktig utbyggnadsinriktning	25
Inriktning för det fortsatta översiktsplanearbetet	29
Projekt mål för revideringen	29
Tidshorisont och befolkningsutveckling.....	29
Fokusområden	30
Process, styrning och tidplan	31
Bilagedel.....	32

Läsanvisning

Denna planeringsstrategi är ett lagstadgat dokument som krävs enligt plan- och bygglagen för att en översiktsplan ska anses aktuell. Planeringsstrategin ska läsas i ljuset av att kommunstyrelsen redan givit uppdrag om revidering av översiktsplanen och meddelat direktiv (2021) och tilläggsdirektiv för (2023) för arbetet.

Kommunfullmäktiges beslut

Dokumentet innehåller Uppsala kommunfullmäktiges ställningstagande till främst översiktsplanens aktualitet och beslut om strategi för den geografiska utbyggnadsinriktningen. Kommunfullmäktiges huvudsakliga ställningstaganden sammanfattas på sid 4. Kommunfullmäktiges beslut i enskilda delar tydliggörs i avsnitten *Aktualiteten i översiktsplanens ställningstaganden* (sid 13 ff) och *Strategisk utbyggnadsinriktning* (sid 23) enligt följande rubriker:

- **Ställningstagande till aktualitet.** Kommunfullmäktiges ställningstagande om planen i något avseende saknar aktualitet.
- **Precisering.** Kommunfullmäktiges tydliggörande om innebörden i vissa inriktningar med mera i planen.
- **Strategisk utbyggnadsinriktning**

Kommunfullmäktiges syn på den långsiktiga geografiska utbyggnadsinriktningen vid beslutstillfället. Kommunstyrelsen ansvarar för att successivt göra nödvändiga riktningförändringar.

Notera att ovanstående ställningstaganden kompletterar den vägledning som finns i översiktsplanen

Övriga avsnitt

Övriga avsnitt omfattas inte av kommunfullmäktiges beslut. Det handlar främst om sammanfattningen av direktiven för revidering av översiktsplanen, vilka beslutats av kommunstyrelsen (s 29 och framåt under rubriken ”Inriktning för det fortsatta översiktplanearbetet”).

Sammanfattande ställningstaganden

Ändrade planeringsförutsättningar och översiktsplanens aktualitet

Översiktsplanen för Uppsala kommun anses vara aktuell. Skälen till bedömningen är följande:

- Översiktsplanens prioriteringar, generella riktlinjer och markanvändningsinriktningar är förenliga med lagstiftningsförändringar, hållbarhetsambitionerna inom Agenda 2030 samt de hållbarhetsprogram och andra styrdokument som tillkommit på nationell, regional och kommunal nivå. Både det sociala, det ekologiska och det ekonomiska hållbarhetsarbetet inom fysisk planering fortsätter att stärkas med stöd i översiktsplanen.
- Övergripande omvärldsförändringar som skett och sker i spåren av pandemin, genom den digitala utvecklingen, geopolitiska spänningar, miljö- och klimatförändringar med mera påverkar såväl behov och efterfrågan som förutsättningar avseende markanvändning och byggande. Nödvändiga rikttningsförändringar inom planeringen kan de närmaste åren göras inom ramen som ges av översiktsplanen. Nya tematiska styrdokument kan tas fram för att understödja detta.
- Översiktsplanens ställningstaganden till markanvändning och utveckling av den byggda miljön bedöms vara tillräckligt aktuella för att planen ska anses aktuell under innevarande mandatperiod. Vissa detaljer i planen har dock bedömts inaktuella och redovisas i ett särskilt avsnitt. Vidare görs ett antal förtydliganden samt redovisning av förändrade förutsättningar och anspråk.
- En fördjupad översiktsplan (FÖP) för de sydöstra stadsdelarna antogs 2022 men har i skrivande stund inte vunnit laga kraft, efter överklagande. Kommunfullmäktiges ställningstagande vid antagandet om inriktningen för utvecklingen i de sydöstra stadsdelarna ligger tillsvidare fast. FÖP:en innebär vid laga kraft en ändring av översiktsplanen inom det aktuella området. Den möjliggör också en tyngdpunktsförskjutning av stadens expansion mot sydöst och att beredskapen för befolknings- och verksamhetstillväxt i kommunen ökar. Det innebär att översiktsplanen totalt sett kan hållbargera en högre tillväxttakt fram till 2050 eller att utrymmet räcker längre.

Summerat bedöms översiktsplanen uppfylla kraven för aktualitet enligt plan- och bygglagen (PBL 3 kap, §§ 3-5). Översiktsplanen bedöms vara tillräckligt aktuell för att fortsätta vägleda den fysiska planeringen de närmaste åren.

Strategisk utbyggnadsinriktning

Den långsiktiga utbyggnadsinriktningen för stadsområdet är att utnyttja planerade investeringar i transportinfrastruktur för främst de södra stadsdelarna genom att möjliggöra för ca 30.000 bostäder och många arbetsplatser här. I övriga delar av staden färdigställs pågående projekt. Nya små bostadsprojekt kan tillkomma i lägen där de stödjer översiktsplanens långsiktiga strukturidé och inte genererar stora

följdinvesteringar. Det är angeläget att planera för nya större verksamhetsområden i staden och i andra goda transportlägen för att svara upp mot efterfrågan.

I de prioriterade tätorterna möjliggörs för bostadsbyggande upp till kapacitetsgränserna i VA-systemet och för att passa lämpliga utbyggnadsnivåer för förskola och skola.

Inriktning för det fortsatta översiktsplanarbetet

Även om översiktsplanen bedöms vara tillräckligt aktuell för de närmaste åren är det angeläget att en revidering görs. Hållbarhetsutmaningar och hastigheten i samhällsutvecklingen motiverar detta. Under mandatperioden riktas arbetet in på ett omfattande dialogarbete och att ta fram planeringsunderlag och styrdokument som både kan användas av den fysiska planeringen i närtid och i arbetet med revidering av översiktsplanen. En reviderad översiktsplan bedöms kunna antas av kommunfullmäktige senast 24 månader efter nästa val.

Inledning

Översiktsplanen

Varje kommun ska enligt plan- och bygglagen, PBL, ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen ska spegla den politiska majoritetens uppfattning och bör bygga på analyser av viktiga förutsättningar såsom övergripande mål, förändringar och trender i omvärlden, fysisk struktur och allmänna intressen.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Den beslutas av kommunfullmäktige. Översiktsplaneringen har en central roll genom att formulera strategier för en långsiktigt hållbar utveckling.

Uppsala kommuns översiktsplan anger den långsiktiga inriktningen för den fysiska utvecklingen i staden, landsbygderna och de mindre tätorterna. Nu gällande kommuntäckande översiktsplan antogs i december 2016. I översiktsplanen ingår även följande fördjupningar (FÖP): *FÖP Rörken-Hovgården* (1993), *FÖP Funbo* (2011), *FÖP Storvreta* (2012) och *FÖP Södra staden* (2018). Därutöver har *FÖP Sydöstra stadsdelarna* antagits av kommunfullmäktige 2022, men överklagats och i skrivande stund ännu inte behandlats i domstol.

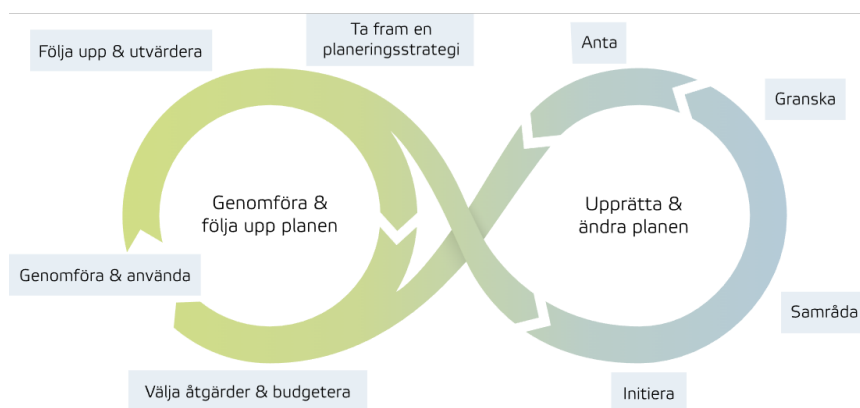
Planeringsstrategi enligt PBL

Senast 24 månader efter ett ordinarie val ska kommunfullmäktige i en så kallad ”planeringsstrategi” ta ställning till om översiktsplanen är aktuell och ange något framåtsyftande om vad kommunen ska fokusera på i sin översiktsplanering den närmaste tiden. Av planeringsstrategin ska framgå:

- **Påverkan av ändrade planeringsförutsättningar**
Kommunfullmäktige ska ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens underlag till planeringsstrategin.
- **Ställningstagande till översiktsplanens aktualitet**
Kommunfullmäktige ska bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i plan- och bygglagen. Det är översiktsplanen i dess helhet, inklusive eventuella ändringar, som ska bedömas.
- **Inriktning för kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering**
Kommunfullmäktige ska ange ställningstagande till den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Processen för hur en planeringsstrategi tas fram är inte reglerad i PBL och kan därför anpassas till vilka behov kommunen har. I planeringsstrategin görs en bedömning av om planen uppfyller innehållskraven enligt 3 kap. 5 § PBL¹.

¹ Plan- och bygglagen har ändrats från 1 april 2020. Föregångare till planeringsstrategin kallades ”aktualitetsförklaring”.

Figur 1. Process för den kontinuerliga översiktsplaneringen. (Boverket, PBL Kunskapsbanken, www.boverket.se)

Uppdraget om planeringsstrategi

Kommunfullmäktige tog senast i november 2020 ställning till översiktsplanens aktualitet i en "aktualitetsförklaring", enligt tidigare lagstiftning.

Kommunstyrelsen beslutade 14 juni 2023 (§138) att ta fram en planeringsstrategi för översiktsplaneringen. Inriktningen för arbetet angavs som att "så enkelt och snabbt som möjligt tydliggöra i vilka avseenden översiktsplanen utifrån kommunfullmäktiges perspektiv saknar aktualitet och behöver förtydligas" och "... den tidigare aktualitetsförklaringen i hög grad kan återanvändas samt att hänvisningar sker till direktiven för revidering av översiktsplanen, till länsstyrelsens underlag liksom till nya kommunala styrdokument och underlag...".

Uppföljning av ändrade förutsättningar

Sedan ÖP antogs 2016 har förutsättningarna som då låg till grund för Uppsalas fortsatta utveckling delvis förändrats. Utvecklingen i omvärlden och i Uppsala har förändrat villkoren på skilda sätt. Nya lagar, nationella och regionala mål, planer och program samt ett antal kommunala styrdokument tillkommit. Här följer en sammanfattning av några viktiga förändringar av betydelse för översiktsplaneringen samt, sist i avsnittet, en bedömning av hur det kan hanteras. Länsstyrelsen har i en rapport redovisat sådana statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för ÖP:s aktualitet, se bilaga 1.

Lagändringar med mera

2020 förändrades 3 kapitlet om översiktsplan i plan- och bygglagen (PBL). Syftet med ändringarna är att översiktsplaneringen ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Den största förändringen är att kravet på en "planeringsstrategi" införts, såsom redovisats i inledningen.

I februari 2023 beslutades om en förändring i plan- och byggförordningen som innebär att översiktsplanen ska kunna tillgängliggöras och behandlas digitalt. Förändringen gäller alla översiktsplaner som påbörjas efter 31/12 2026. Boverket har påbörjat arbetet med föreskrifter.

En tidigare förändring (2018) i PBL införde nya krav på riskbedömning av skador på bebyggelsen på grund av klimatförändringar, som påverkar innehållet vid revidering av översiktsplanen. Även miljöbalken har ändrats och påverkar miljöbedömningen av översiktsplanen vid framtagandet.

2022 ändrades lagen om kommuners bostadsförsörjningsansvar. I ett tillägg framgår att kommuner ska analysera vilka bostadsbehov som inte tillgodoses på den lokala bostadsmarknaden.

Skärpta miljö kvalitetsnormer (MKN) vad gäller vattenkvalitet (2022) har tillkommit. Bullerriktlinjerna skärptes 2017 och nya allmänna råd om industri- och annat verksamhetsbuller kom 2020.

Vattentjänstlagen har ändrats och ställer krav på en kommunal vattentjänstplan som innehåller långsiktig plan för allmänt VA samt hur den allmänna VA-anläggningen ska skyddas vid skyfall.

En ny klimatlag har tagits fram med nya klimatmål. Barnkonventionen har blivit lag vilket tydliggör att barnperspektivet alltid ska beaktas inom samhällsbyggandet.

Nya nationella och regionala mål, planer och program

Ett antal nya nationella mål och strategier har också tillkommit, inte minst de globala Agenda 2030-målen. Förändringar har också skett vad gäller olika riksintressen, till exempel nya gränser för kulturmiljövården (se sid 20). En ny regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi antogs av regionen 2021.

För den regionala nivån kan därutöver nämnas regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon, regional handlingsplan för klimatanpassning, regional klimat- och energistrategi, färdplan för ett hållbart län – åtgärdsprogram för minskad klimatpåverkan, regional vattenförsörjningsplan, åtgärdsprogram och förvaltningsplan för Norra Östersjöns vattendistrikt (Vattenmyndigheten).

Nya kommunala styrdokument

Uppsala kommuns inriktningsmål, uppdrag, politisk plattform och budget presenteras årligen i styrdokumentet *Mål och budget*. Nytt för mandatperioden är fyra övergripande fokusmål som vägleder det närtida arbetet: 1) Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden; 2) Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb; 3) Uppsala ska leda klimatomställningen; 4) Uppsala ska bli tryggare med jämlika villkor.

Som svar på ändringar i lagstiftning, nationella och regionala ambitioner, omvärldsförändringar, nya lokala sakförhållanden samt politiska viljeinriktningar har flera nya eller ändrade kommunala styrdokument kommit fram sedan översiktsplanen antogs. Skilda planprogram och liknande har också tagits fram för att stödja en utveckling enligt översiktsplanen. Nedan listas de styrdokument som i dagsläget kompletterar översiktsplanens styrning för det fysiska planeringsområdet. Endast de mest övergripande dokumenten redovisas. I flera fall har dessa handlingsplaner knutna till sig. Denna lista ersätter således motsvarande som finns i avsnitt "Förteckningar" i översiktsplan 2016. Samtliga dokument återfinns på kommunens webbplats.

Områdesprogram mm för den fysiska planeringen

- Program för Librobäck (PBN 2006)
- Program för Östra Fyrislund (KS 2007)
- Program för Kungsängen (KS 2009)
- Program för Östra Sala backe (KS 2011)
- Program för Boländerna (KF 2014)
- Program för Södra Åstråket (PBN 2015)
- Program för Ulleråker (KS 2016)
- Innerstadsstrategin (KF 2016)
- Planprogram för Eriksberg och Ekebydalen (PBN 2017)
- Strukturprogram för främre Boländerna (PBN 2018)
- Planprogram för Gottsundaområdet (KS 2019)
- Planprogram för Marielund (2023)

Övriga styrdokument med någon bäring på fysisk planering

- Idrotts- och fritidspolitiskt program (2015)
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016)
- Näringslivsprogram (KF 2017)
- Arkitekturpolicy (KF 2017)
- Landsbygdsprogram för Uppsala kommun (KF 2017)
- Riktlinje för hantering av förorenade områden (KS 2017)
- Policy för hållbar utveckling (KF 2017)
- Riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt (KF 2018)
- Riktlinjer för exploateringsavtal (KF 2018)
- Riktlinjer för markanvisningar (KF 2018)
- Energiprogram 2050 (KF 2018)
- Parkeringstal för Uppsala (PBN 2018)
- Riktlinjer för pendlarparkeringar (KS 2019)
- Program för äldrevänlig kommun (KF 2020)
- Kulturpolitiskt program (KF 2020)
- Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskolor och grundskolor (KS 2020)
- Bostad för alla – program för bostadsförsörjningen (KF 2021)
- Vattenprogram (KF 2021)
- VA-plan (riktlinje för VA-planering (KS 2021) samt handlingsplan för VA-utbyggnad (KF 2021) (KF 2021)
- Handlingsplan för åtgärder mot trafikbuller (KS 2021)
- Program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete (KF 2022)
- Avfallsplan (KF 2022)
- Program för mobilitet och trafik (KF2022)
- Miljö- och klimatprogram (KF 2022)
- Åtgärdsprogram för kvävedioxid (KF 2022)

Kommande

- Vattentjänstplan (samrådsbehandlas under hösten 2023)

Omvärlds- och närvärldsutveckling i övrigt

Klimatförändringarna blir alltmer tydliga och klimatomställning och klimatanpassning får accentuerad betydelse. På miljöområdet i övrigt ökar exempelvis fokus på att

förebygga avfall och få cirkularitet i materialanvändningen. Den globalt sett accelererande artutrotningen adresseras också med allt starkare behov av åtgärder, även lokalt i Uppsala. Översiktsplaneringen behöver bidra till detta.

Ett exempel på artskyddsfrågornas ökade påverkan är den skyddade och mycket sällsynta arten cinnoberbagge som visat sig vara väl utbredd i naturområden särskilt runt Uppsala stad. Förutom att det är glädjande att kommunens och andra markägares skötsel gynnar den biologiska mångfalden runt staden så påverkar det möjligheten att genomföra tänkt samhällsbyggande i vissa områden bland annat på grund av att tillämpningen av artskyddsförordningen har skärpts. Arten förekommer i samtliga stadsbyggnadsprojekt i södra staden vilket gör fortsatt planering beroende av att dispens från artskyddsförordningen kan ges. För att alla kunna motivera intrång i dess livsmiljöer krävs ett omfattande och långsiktigt arbete med att förstärka artens utbredningsområde samt att stadsutvecklingen bedöms utgöra ett allt överskuggande allmänt intresse.

Som ett av svaren på miljö- och klimatfrågorna elektrifieras samhället nu i snabb takt. Samtidigt har det funnits en kapacitetsbrist i södra Sverige inklusive Uppsalaregionen. Denna bedöms successivt kunna avhjälpas med pågående och planerade åtgärder ibland annat kraftöverföringssystemen, förstärkning av incitamentssystem för effektivisering och effektutjämning samt lokal energiproduktion och -lagring. Efterfrågan på utrymme för solcellsparker har ökat tydligt det senaste året. Tillgången till el är avgörande för näringslivsutvecklingen och elektrifiering av transportsystemet.

I spåren av pandemin, ökande spänningar och krig i världen och Sveriges närområde samt allt snabbare digitalisering kan följa förändrade behov och beteenden hos hushåll och verksamheter som påverkar efterfrågan på ny bebyggelse, verksamhetsmark, transporter, servicefunktioner, närnatur mm. Spänningarna i världen sätter också fokus på beredskaps- och totalförsvarsperspektiv i den fysiska samhällsplaneringen. Exempelvis kan Försvarsmaktens behov av expansion vid Ärna komma att påverka planeringsförutsättningarna.

Såväl nationellt som lokalt påkallar också segregation och polarisering mellan grupper och allt våldsammare gängkriminalitet ett än starkare fokus på trygghetsskapande och integrerande fysisk planering. Meningskiljaktigheter om samhällsbyggandet i kommunen har ökat, vilket understryker behovet av dialog och delaktighet i planeringsprocesserna.

Konjunkturedgången, ränteuppgången och svagare kronkurs påverkar inte minst byggandet och innebär sannolikt att bostadsbristen tilltar, med risk för ökad trångboddhet som följd. Ett mer permanent förändrat ränteläge kan påverka villkoren för byggandet också på längre sikt. Det innefattar investeringsvillkoren för kommunkoncernen. Konjunkturedgången kan också accentuera pågående anpassningar av kontorslokaler och strukturförändringar av detaljhandeln.

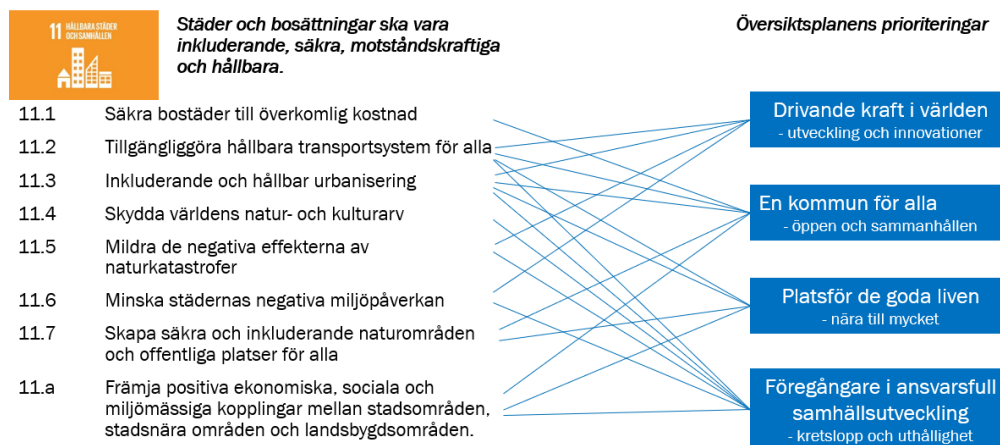
Fyrspårsavtalet med ny tågstation vid Bergsbrunna, statlig medfinansiering av spårväg samt kommunens åtagande om cirka 30.000 nya bostäder och ett stort antal arbetsplatser tillkom 2018, vilket påverkat förutsättningarna positivt för hela Uppsalas utveckling och särskilt för stadsutveckling i södra Uppsala stad. Vidare har takten i befolkningsutvecklingen höjts tydligt sedan arbetet med översiktsplan 2016 inleddes och befolkningsprognosen har närmast sig översiktsplanens högsta scenario.

Nytt miljötillstånd är sedan länge sökt för avloppsreningsverket i Kungsängen. Till följd av olika syn på lagstiftningen hos två myndigheter har handläggningen dragit ut på tiden och ärendet ligger sedan mer än ett år tillbaka hos regeringen. Gällande

miljötillstånd är begränsat av hur många personer som får anslutas till verket, och som en följd av befolkningsökningen riskerar det att överskridas inom kort, troligen redan under 2023 eller 2024. Nytt tillstånd för Kungsängsverket är kritiskt för Uppsalas utveckling. Kungsängsverket betjänar hela staden samt ett flertal tätorter. När Uppsala står utan laglig hantering av avloppsvattnet från befintlig och tillkommande bebyggelse kommer inte nya detaljplaner att kunna antas.

Hantering av ändrade förutsättningar

Kravet på planeringsstrategi inom 24 månader efter allmänt val uppfylls i och med detta dokument. De lagändringar i övrigt som direkt berör översiktsplanen tas om hand i den pågående revideringen. De övriga ändringarna i lagstiftning, målformuleringar med mera som skett har ofta direktverkan gentemot kommunens fysiska planering eller indirekt genom nya/ändrade styrdokument och innebär inte att översiktsplanen blivit inaktuell, eftersom den i hög grad hänvisar till vid var tid gällande mål, normer och annan styrning inom skilda områden, såväl på överordnad nivå som kommunalt antagna. Dessutom är översiktsplanens vägledningar ofta generellt hållna för att ge toleranser. Exempelvis korresponderar relevanta mål i Agenda 2030 mot översiktsplanens prioriteringar (se figur 2). Översiktsplanens prioriteringar för Uppsalas utveckling till 2050 bedöms sammantaget också vara i linje med fokusmålen i gällande *Mål och budget*. Vid revideringen behöver dock en översyn göras.

Figur 2 Kopplingschema över mål 11 Agenda 2030 och översiktsplanens prioriteringar

Översiktsplanens inriktning för de fysiska strukturerna stödjer klimatomställningen och manövreringar för att verkligen nå god effekt är möjliga inom översiktsplanens ram. Miljö- och klimatprogrammet vägleder och positionerna flyttas hela tiden fram så att kommunen kan vara ledande i klimatarbetet. Behovet av tydligare vägledning för klimatanpassning inklusive skyfallshantering har dock uppmärksammats i revideringsarbetet. En rad underlag har tagits fram och någon form av separat styrdokument för klimatanpassning i den fysiska planeringen kommer sannolikt att sammanställas under mandatperioden.

Flera olika underlag för grönstruktur och ekosystem har också tagits fram som kan stödja arbetet med att förstärka friluftsvärden, ekologisk funktion inklusive enskilda arter som cinnoberbaggen, klimatanpassning och andra ekosystemtjänster. Med ledning av dessa kan även den grön-blåa strukturen få fördjupande styrdokument

under mandatperioden, liksom spelregler för ekologisk kompensation vid exploatering.

Beträffande elförsörjning kan konstateras att frågan om lämpliga lägen för solcellsparker inte hanteras explicit i gällande översiktsplan, även om den ger visst stöd i lokaliseringsöverväganden. Solcellsparker behöver ta stora ytor i anspråk för att vara lönsamma. Med hänvisning till både vikten av elförsörjning och att hålla nere konflikterna mellan solcellsparksetablering och andra intressen är det angeläget att få fram en tydligare vägledning. Ett underlag håller på att tas fram inom ramen för uppdraget om revidering av översiktsplanen.

Osäkerheten som ges av exempelvis spänningarna i världen och digitaliseringens påverkan på levnadsmönster bör kunna hanteras inom översiktsplanens ram. Förändringarna följs i den årliga omvärldsanalys som gör inom ramen för kommunens mål- och budgetarbete. För att säkerställa beredskap för skilda utvecklingsbehov kommer dessutom följande arbeten att göras under mandatperioden.

- Innerstadsstrategin förbereds för revidering för att möta nya behov och svara upp mot de fysiska förändringar som redan beslutats, exempelvis ombyggnaden av centralstationen och införande av ett spårvägssystem.
- Av delvis samma skäl behövs också ett tydliggörande av hur huvudgatunätet i staden ska utvecklas och även så kollektivtrafiksystemet som helhet.
- För att stödja näringslivsutvecklingen behövs en fördjupad strategi för hur skilda verksamhetsområden kan utvecklas och skapas. För att säkerställa att tillräckligt utrymme finns för verksamhetsetableringar vid var tid kan också tillskapas en särskild programstyrning med uppgift att initiera, understödja och koordinera sådana samhällsbyggnadsprojekt.

Konjunkturläget och eventuella bestående makroekonomiska förändringar understryker behovet av kommunkoncernekonomiska hänsyn i samhällsbyggandet. Det framgår i den strategiska utbyggnadsinriktningen (sidan 23) och behöver ständigt bevakas i kommunstyrelsens portföljstyrning av samhällsbyggnadsprojekt.

Fördjupningsstudier för tätorter och stadens olika delar tas fram för att belysa möjligheter till utveckling med såväl de lokala behoven som behoven för Uppsala som helhet i fokus. Underlaget ska föda revideringen av översiktsplanen men också kunna användas för löpande initiering av fysisk förändring som bidrar till bland annat trygghet och sammanhang.

En serie dialoger om samhällsbyggande, lokala utvecklingsmöjligheter samt tematiska sakfrågor ska genomföras under mandatperioden. Dialogerna ska involvera invånare, organisationer och politiska partier och ge ett underlag till lokala och tematiska strategier i den översiktliga planeringen.

Fyrspårsavtalet förstärker förutsättningarna för en långsiktig och hållbar stadsutveckling i enlighet med översiktsplanens strukturella inriktning. Den höga takten i befolkningsutvecklingen och fyrspårsavtalet innebär grovt sett följande ändringar i förutsättningarna för samhällsbyggandet:

- Förändrad utbyggnadsinriktning inom staden, med ökat fokus mot de södra stadsdelarna på ömse sidor Fyrisån
- Ökade lägesfördelar för Uppsala som helhet. Det kan öka hastigheten i befolknings- och arbetsplatsutvecklingen

De fördjupade översiktsplanerna för Södra staden (västra sidan Fyrisån) och Sydöstra stadsdelarna (ännu ej laga-kraft-vunnen) samt planprogrammet för Gottsunda som tagits fram sedan översiktsplan 2016 antogs ger djupare vägledning för utveckling enligt fyrspårsavtalet i södra Uppsala stad. Beredskap för en snabbare utveckling som helhet ges av den strategiska utbyggnadsinriktningen (se sid 23). Där framgår också vad som är möjligt att göra om nytt miljötillstånd för Kungängsverket dröjer.

Aktualiteten i översiktsplanens ställningstaganden

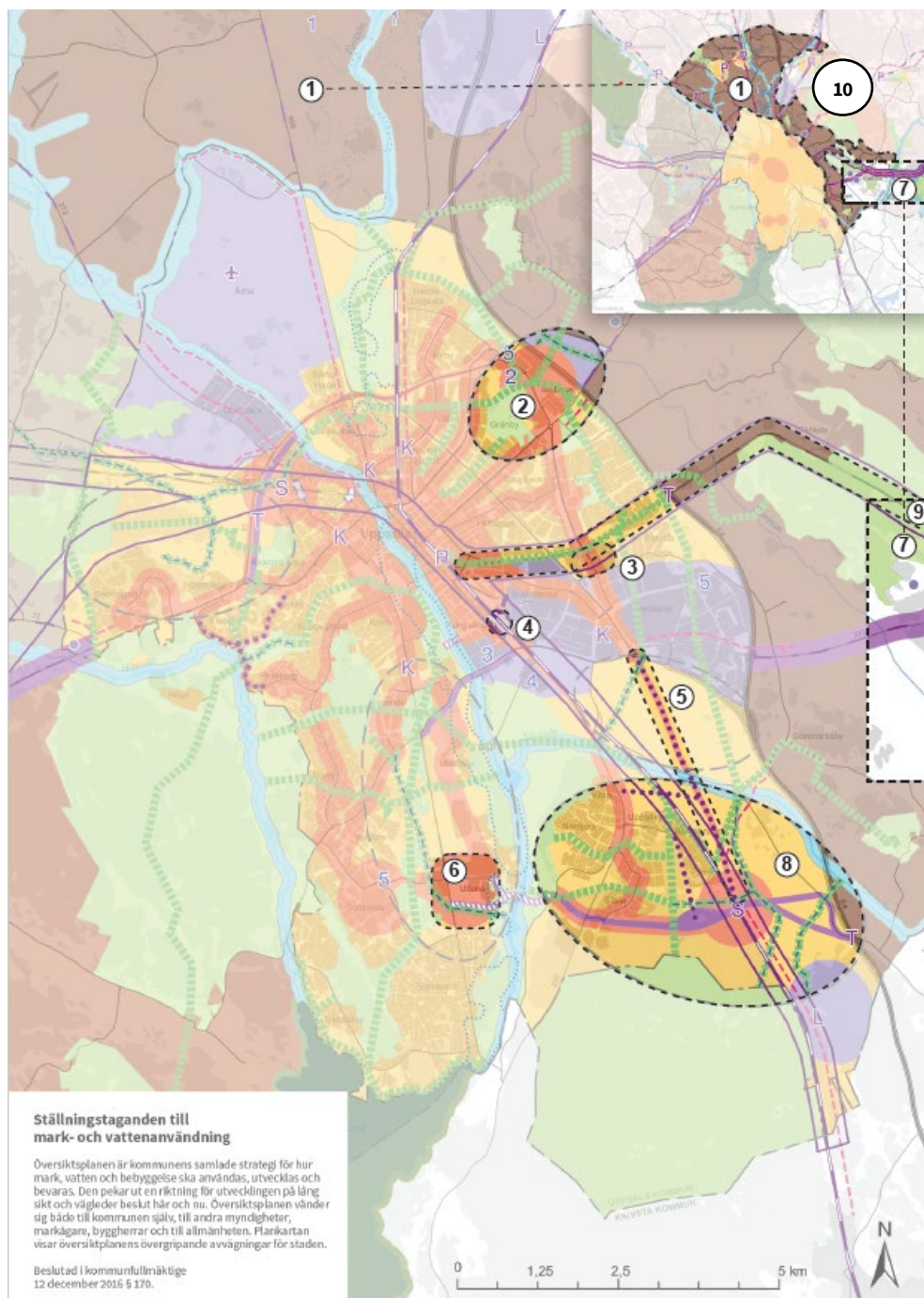
På överordnad nivå synes planens ställningstaganden stå sig tillräckligt väl givet förändringar som inträffat i omvärlden:

- Översiktsplanens prioriteringar bedöms tillräckligt svara upp mot mål som tillkommit efter översiktsplanens antagande (se föregående avsnitt).
- Översiktsplanens generella och tematiska riktlinjer bedöms också svara upp mot nya och förändrade lagar och tematiska styrdokument. Riktlinjerna har utformats bland annat för att ge utrymme för mer detaljerad vägledning i sådana separata styrdokument. De styrdokument som nu är aktuella och som ska tillämpas finns listade i föregående avsnitt (sidan 9).
- Plankartan med inriktningar samt ställningstaganden till riksintressen står sig i huvudsak väl. Följande avsnitt tar upp detaljer som inte är aktuella samt ger vissa förtydliganden. Tolkningen och tillämpningen kan också påverkas av nya och ändrade styrdokument enligt ovan.

Särskilda ställningstaganden och preciseringar

Detta avsnitt lyfter fram vad som är inaktuellt i översiktsplanens markanvändningsavsnitt. Här ges också några preciseringar som stöd i förståelsen av plankartans tillhörande inriktningar med mera. Några nya markanspråk och förhållanden lyfts också fram. Motsvarande görs även för riksintressen som förändrats (översiktsplanens del B).

Avsnittet är avsett att komplettera översiktsplan 2016, som stöd i tillämpningen. Det som här bedömts vara *inaktuellt* innebär inte att översiktsplanen ändras. För att ändra översiktsplanen krävs en fullständig översiktsplaneprocess med samråd och granskning med mera. Åtgärder som strider mot översiktsplanen i dessa avseenden kan hämta motiv från planeringsstrategin. Vid planläggning i strid mot översiktsplanen ska motiven för avstegen redovisas och detaljplanen antas av kommunfullmäktige (får inte delegeras till plan- och byggnadsnämnden).

Figur 3. Översikt inaktualiteter och preciseringar

Stadens omland (1)

En redaktionell miss gjorde att det finns en otydlig skrivning i inriktningen för kartans område nr 1 ”Uppsalaslätten”.

Precisering:

Med ”bebyggelsegrupp” avses sammanhållen bebyggelse. Innebörden i inriktningen är densamma som för Mälardalsregionen

Gränby stadsnod (2)

En ambition i översiktsplanen är att Gränby stadsnod ska utvecklas även med bostäder för att erhålla en blandad och sammanhållen stadsmiljö. I och med fyrspårsavtalet är det dock rimligt att avvakta med ett mer omfattande bostadsbyggande i Gränby stadsnod. Tills vidare inriktas utvecklingen här på andra ändamål.

Precisering:

Bostadsetableringar i större omfattning dröjer till efter 2030. Fokus på idrott, fritid, skola, ambulansstation, ÅVC, expansion av vattenverk med mera i närtid.

Nordvästra Fyrislund (3)

Nordvästra delen av Fyrislunds verksamhetsmiljö har i plankartan givits beteckningen ”Stadsbygd” för att på sikt möjliggöra omvandling till blandad stadsmiljö som inkluderar bostäder. Under åtminstone det närmaste decenniet är detta mindre angeläget.

Precisering:

Det är inte aktuellt med bostadsinslag inom åtminstone det närmaste decenniet. Omvandling med bostäder måste vidare föregås av programarbete för hela det aktuella området och säkerställa att påverkan från verksamheter i omgivningen ligger på en acceptabel nivå.

Figur 4. Aktuellt område streckmarkerat

Planskildhet som ersätter Vimpelgatans plankorsning med järnvägen (4)

Översiktsplanen anger ett brett reservat för en framtida planskild korsning som ska ersätta Vimpelgatans plankorsning med ostkustbanan. En funktionsutredning (2019, se KSN-2018-2917) visar att läget vid Kungsängsesplanadens förlängning ger bäst funktion. Planarbete pågår för ändamålet.

Precisering:

Platsen för planskildheten har preciserats till Kungsängsesplanadens förlängning. Läget vid Vimpelgatan är inte aktuellt.

Figur 5 Planskildhet preciserad till Kungsängsesplanadens förlängning

Bergsbrunna-Gränby-stråket (5)

Länken enligt ÖP16 är inaktuell genom kommunfullmäktiges ställningstaganden till FÖP Sydöstra stadsdelarna, där den i istället läggs längs järnvägen inom FÖP-området och sedan ansluter till befintligt vägnät norr om Sävjaån. Det ger mindre intrång på jordbruksmark. Trafikstudier har visat att tidsförlusten blir marginell jämfört med att dra sträckningen rakt över slätten enligt översiktsplanens reservat,

Ställningstagande om aktualitet:

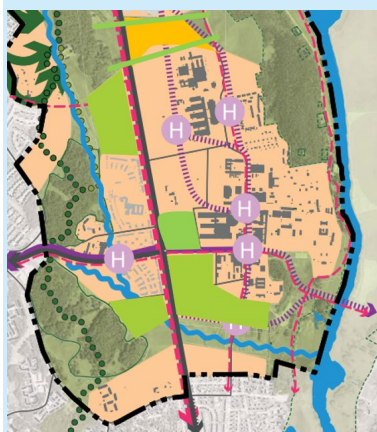
Länkens sträckning över slättlandet mellan Sävjaån och Gnistarondellen saknar aktualitet.

FÖP Södra staden (6)

En fördjupad översiktsplan antogs 2018 för området och ersätter vägledningen i ÖP16. Sedan dess har FÖP:ens markanvändningsinriktning vid Ultuna blivit delvis inaktuell. Närmare avvägning mellan intressen visar att viss anpassning i grönstråk och bebyggelseområden kommer att behöva göras. Ljusgrön och gul tonplatta visar var markanvändningskartan är inaktuell. Sammantaget sparar detta mer jordbruksmark och knyter bättre ihop stadsbygderna i Ulleråker och Ultuna. Genom dessa förändringar bedöms det sydliga alternativet för Ultunalänken sakna relevans, eftersom det inte stödjer bebyggelseutvecklingen och skulle skapa intrång i värdefull jordbruksmark. Det nordliga alternativet prövas för närvarande med detaljplaneläggning. I nordsydlig riktning prövas det helt östliga alternativet genom campus i detaljplaneläggning.

Ställningstagande om aktualitet:

Grönstråket i norr (gul) är inte aktuellt i hela sin bredd. Bebyggelse i områden som markerats i ljusgrönt är inte aktuellt. Det sydliga alternativet för Ultunalänken är inaktuellt.

Figur 6 Kartbild från fördjupning Södra staden, preciserat markerat med grön och orange färg

FÖP Funbo (7)

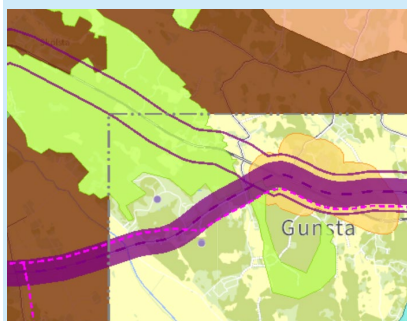
Det har tagits initiativ till exploatering i det gröna utredningsområdet vid Vedyxatippen. Översiktsplanen anger möjlig expansion med verksamheter intill, men inte inom det gröna området. Läget är gott för verksamheter med viss

omgivningspåverkan med hänsyn till verksamhet som redan pågår i närområdet och närheten till staden och E4. Gröna värden och samband måste dock värnas.

Förfrågningar om bostadsutveckling direkt söder om väg 282 har också inkommit, som en tanke om en fortsatt expansion av Gunsta mot väster. Utvecklingen av Gunsta med över tusen ytterligare bostäder väntas ske under lång tid. Det är inte aktuellt att i nuläget förbereda för ytterligare expansion.

Precisering:

Eventuell exploatering för verksamheter i det gröna utredningsområdet måste föregås av en utredning som tydliggör att det är förenligt med att säkerställa viktiga gröna värden inklusive kopplingar mot Gunsta och Uppsala stad.

Figur 7 Utsnitt från översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta

FÖP Sydöstra stadsdelarna (8)

En fördjupad översiktsplan antogs 2022 för området och avses ersätta vägledningen i ÖP16. FÖP:en har som nämnts dock inte vunnit laga kraft. Inom den fördjupade översiktsplanen bedöms cirka 20.000 bostäder och många arbetsplatser kunna ta plats. Sedan antagandet har FÖP:en delvis förlorat aktualitet avseende läget för den så kallade Ultunalänken. Även motsvarande reservat i ÖP16 har delvis förlorat sin aktualitet

Ställningstagande om aktualitet:

Det angivna reservatet för Ultunalänken i såväl FÖP sydöstra stadsdelarna som i ÖP16 är delvis inaktuellt. I pågående detaljplanearbete prövas ett läge längre mot sydost i ett delavsnitt.

Figur 8. Högra bilden: Markreservatet för Ultunalänken i FÖP (rutnät i vänsterkanten). Vänstra bilden: Inzoomat syns markreservatet i ÖP16 (lila) och den sträckning som nu prövas i pågående planarbete (svart)

Lennabanan (9)

Lennabanan är avsatt som reservat för framtida spårburen kollektivtrafik från nuvarande plats vid centralstationen och ut längs sin sträckning fram till Gunsta. Den ombyggnad av Uppsala centralstation som står för dörren innebär att museijärnvägens nuvarande station flyttas söder om Strandbodgatan till Bergsbrunnaparken.

Inom FÖP Funbo finns särskilda riktlinjer avseende Lennabanan som tarvar viss precisering.

Precisering:

Det minsta avstånd till störningskänslig verksamhet om 50 meter som enligt den fördjupade översiktsplanen för Funbo "bör" hållas ska inte förstås som något oeftergivligt krav, dvs vara i strid med översiktsplanen. Särskilt i tätorter och samlad bebyggelse på ömse sidor längs banan är det angeläget att hålla hög täthet. Sällankaraktären på trafikeringen gör att den extra omgivningspåverkan som kommer av kolrök mm (i förhållande till modern järnvägstrafik) måste kunna tålas.

FÖP Rörken-Hovgården (10)

Den fördjupade översiktsplanen antogs 1993 och anger markanvändningen till huvudsakligen tipp/masshantering, motorsport och annan miljöstörande verksamhet. I och med en lagändring från 2020 i plan- och bygglagen kommer FÖP:en att förlora sin aktualitet vid utgången av år 2025. Konsekvenserna är ringa. Pågående markanvändning Hovgården är lämplig och kan fortgå och utvecklas. Expansion eller nyetablering av miljöstörande verksamhet på anslutande mark får prövas utan stöd i översiktsplan. Den omgivningspåverkan som finns från redan etablerad verksamhet hindrar störningskänslig verksamhet som bostäder att etablera sig så nära att det förhindrar ytterligare expansion.

Ställningstagande om aktualitet:

Den fördjupade översiktsplanen för Rörken-Hovgården förlorar sin aktualitet från 1 januari 2026.

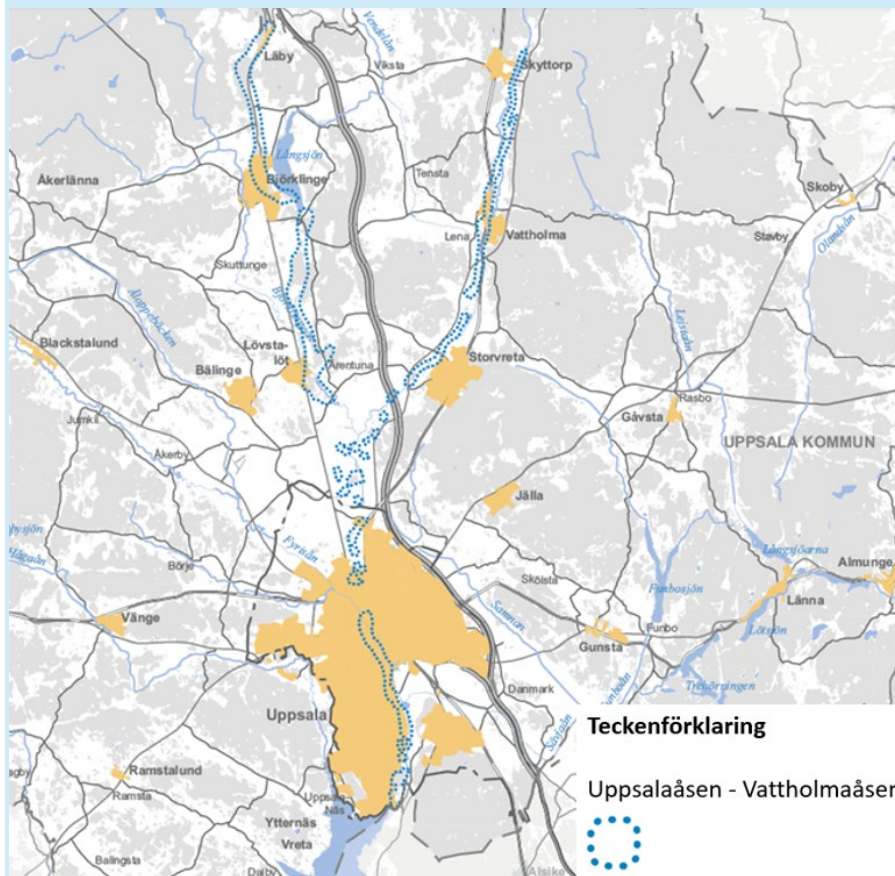
Figur 9, försätsbladet till FÖP Rörken-Hovgården

Viktigt grundvattenavsnitt (ej på kartan)

Sedan översiktsplanen antogs har kommunfullmäktige angivit mer preciserade riktlinjer.

Precisering:

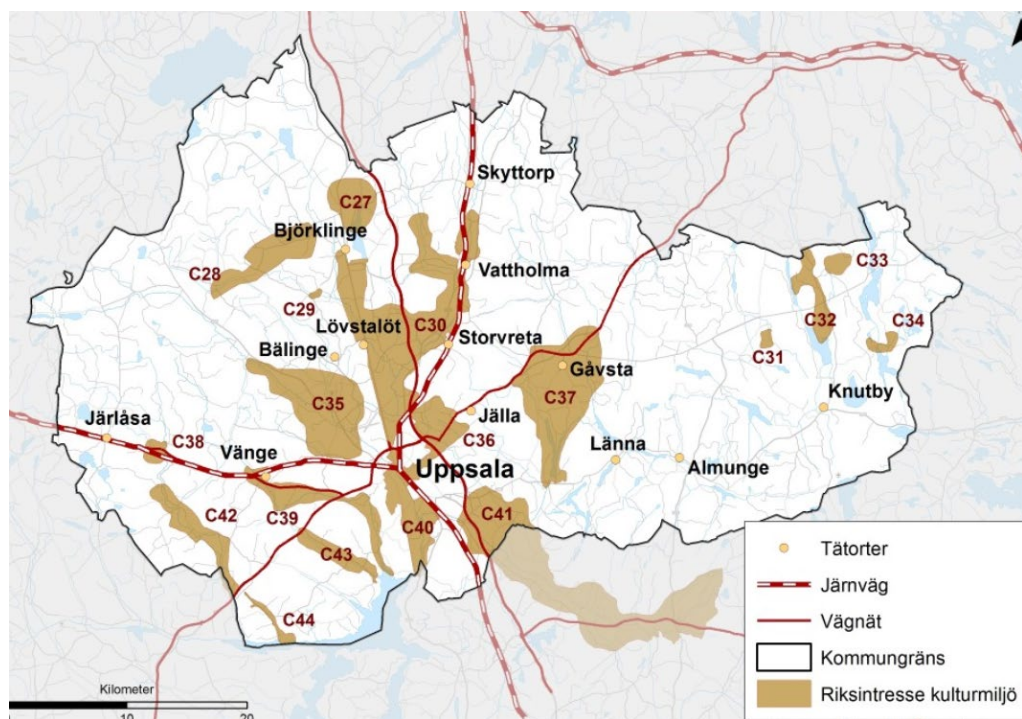
Styrdokumentet ”Riktlinje för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt (2018)” ska tillämpas. Det geografiska underlaget som riktlinjen utgår ifrån (Känslighetskartan) har uppdaterats och detaljerats under 2022-2023.

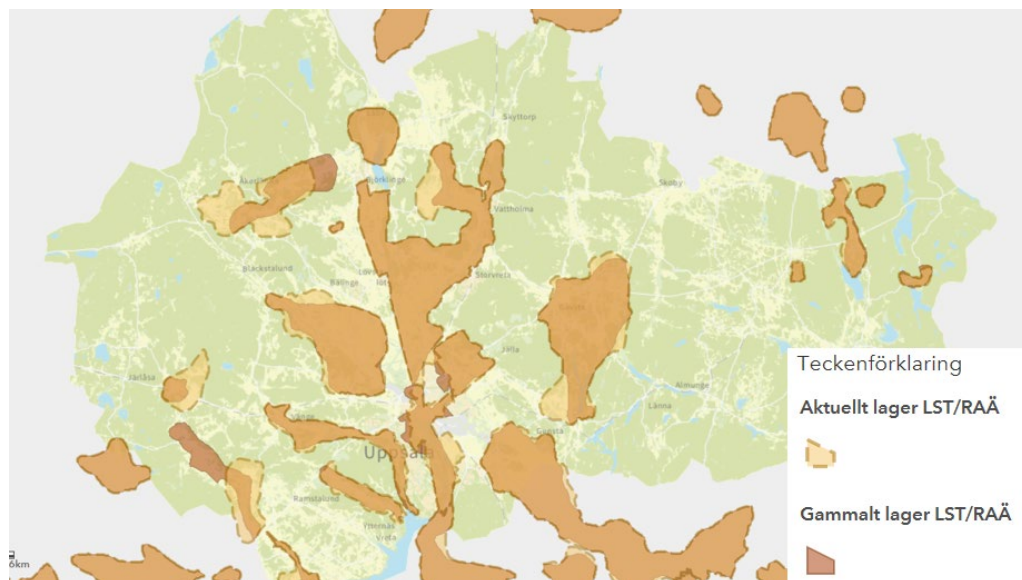
Figur 10 Uppsala-Vattholmaåsarna

Nya riksintresseanspråk

Riksintressen för kulturmiljövården

Figur 11 riksintresse för kulturmiljövården

Figur 12 Jämförelse av olika gränsdragningar för kulturmiljövården

Efter utställningen av översiktsplanen har Riksantikvarieämbetet ändrat anspråken på utbredning av vissa riksintressen. De nya gränserna överensstämmer bättre med länsstyrelsens beskrivningar av områdena. Kommunens ställningstagande om annan gräns för C36 Vaksala och C41 Långhundredalen kvarstår dock.

Riksintressen för friluftslivet vid Ekoln och Fyrisån

Sedan översiktsplan 2016 antogs har rubricerade riksintresseanspråk fastställts av staten. Området var dock föreslaget och togs därför med i översiktsplanens del B, men under rubriken ”Vissa andra intressen av nationell betydelse”.

Nytt riksintresse för totalförsvaret, SVA vid Ultuna

Figur 13 statens veterinärmedicinska anstalt är nytt riksintresse för totalförsvaret

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) beslutade 31 januari 2020 att Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) vid Ultuna är av riksintresse för totalförsvarets civila del. På anläggningen finns laboratorier för analys av smittämnen, anläggning för destruktion samt plats för karantän av smittade djur. MSB beslutade senare om värdebeskrivning, som dock omfattas av sekretess och får begäras ut från myndigheten.

Övriga nya och ändrade riksintresseanspråk

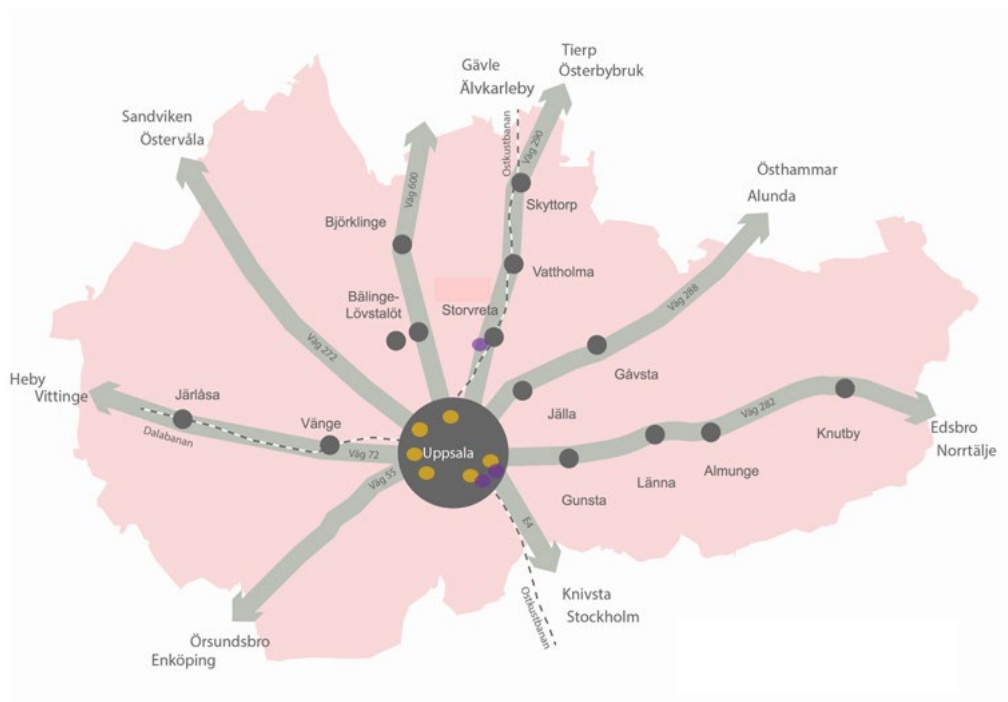
Energimyndigheten har den 15 april 2019 fattat beslut om Riksintresse energiproduktion och energidistribution Forsmark. I beslutet ingår en bedömning att anslutningsledning till nästa stamnätsstation är av riksintresse enligt 3 kap. 8 § MB. Det innebär att ledningar i Uppsala kommun berörs. Värdebeskrivningen och den geografiska avgränsningen är sekretessbelagd och får begäras ut.

Riksintresset för totalförsvarets militära del har ändrats, men endast så att det marginellt berör Uppsala. Detsamma gäller riksintressena för transportinfrastruktur.

Se vidare länsstyrelsens underlag i bilaga 1.

Nya geografiska anspråk

Här redovisas vissa infrastrukturella geografiska anspråk som inte finns med i översiktsplanen och som bör beaktas om andra initiativ till förändringar på respektive plats tas.

Figur 14. Anspråk dagvattendammar och alternativa platser för avloppsrening

Gult Dagvattendammar, enligt dagvattenplanen (2019, Uppsala vatten och avfall). Endast dammar som saknar stöd i befintliga planer eller pågående arbeten med FÖP, program och DP redovisas: Librobäck 3st, Nyby, Berthåga, Flogsta-Ekebydalen, Kungsängens och Rapskatan.

Lila Alternativa platser för nytt avloppsreningsverk eller delsteg i avloppshantering. Beslutade i KS 2019: Västra Fullerö (Utredningsområde inom FÖP Storvreta), vid Kungsängens gård samt på slätten söder om Boländerna. Därutöver finns plats reserverad inom FÖP Sydöstra stadsdelarna.

Strategisk utbyggnadsinriktning

I översiktsplan 2016 skisserades en utbyggnadsordning som skulle vara vägledande vid beslut om investeringar och utbyggnadsprojekt. Modifieringar i utbyggnadsordningen ska enligt översiktsplanen kunna ske successivt och tydliggöras exempelvis i samband med kommunfullmäktiges beslut om Mål och budget eller vid kommunstyrelsens beslut om portföljen för samhällsbyggnadsprojekt. För kommunfullmäktiges ställningstagande bedöms det inte vara motiverat att teckna en detaljerad utbyggnadsordning. I aktualitetsförklaringen av översiktsplanen från 2020 beslutade kommunfullmäktige därför om en geografisk utbyggnadsinriktning av långsiktig karaktär. Denna bedöms stå sig i huvudsak, men är uppdaterad och redovisas här som ställningstagande för innevarande mandatperiod.

Nästa uppdatering av en sådan utbyggnadsinriktning kommer med revideringen av översiktsplanen, som väntas bli antagen under 2028. Finjusteringar görs i kommunstyrelsens arbete med projektportföljen.

Denna utbyggnadsinriktning gäller under förutsättning att avloppsreningsverket i Kungsängen får förnyat miljötillstånd innan gränsen för det gamla passerar kring årsskiftet 2023/24. I annat fall behöver kommunen vidta åtgärder som innebär att befolkningstillväxten och därmed bostadsbyggandet inom området som betjänas av verket i princip upphör till dess nytt tillstånd erhållits. Området i fråga är hela Uppsala stad samt Bälinge, Lövstalöt, Lindbacken, Skölsta, Gunsta, Länna och Almunge. Under en eventuell mellantid finns kapacitet och tillstånd endast för utbyggnader i Stovreta, Vattholma, Skyttorp och Björklinge som kan ge mer än marginella tillskott till bostadsförsörjningen, sammanlagt knappt 2000 bostäder, vilket motsvarar drygt ett års behov med en befolkningsökning enligt kommunprognosen. Till del finns färdiga detaljplaner i dessa tätorter, men för merparten av bostäderna krävs i så fall att pågående planläggningar prioriteras och slutförs.

Utbyggnadsläge och närtidsinriktning

Det ekonomiska läget har inneburit att bostadsbyggandet fallit ordentligt i termer av byggstarter. Trots det fortsätter befolkningen att öka. Det är därför angeläget att förberedelser i form av planläggning för nya bostäder kan fortsätta. Planläggningsläget för bostäder är i huvudsak tillfredsställande när det gäller kvantitet. Drygt 25 000 bostäder är under genomförande eller ligger i färdiga detaljplaner eller pågående planarbeten.

Cirka hälften av bostäderna bedöms tillkomma på mark som kommunen har rådighet över. I förhållande till bedömt behov och efterfrågan behöver andelen småhus öka. Ett sätt att skapa fler markbostäder kan vara att infoga sådana även i flerbostadshusstrukturer. Det är också angeläget att skapa fler tillkommande hyresbostäder med relativt sett lägre hyresnivåer.

Figur 3 Områden i staden där utbyggnad med ett större antal bostäder pågår eller planeras. Därutöver pågår små projekt på många platser. I de prioriterade tätorterna på landsbygden innebär blå prick att det pågår bostadsprojekt. Totalt sett ca 25 000 bostäder. Det blir en teoretisk räckvidd i tid om drygt 15 år med en befolkningsutveckling enligt kommunprognosen.

Cirka 85 procent av bostäderna tillkommer inom stadsområdet, främst inom fyra km-zonen från centralstationen. Bostadsprojekt pågår för närvarande i anslutning till i stort sett alla översiktsplanens utpekade noder i staden. Framöver behövs fler planstarter inom fyrspårsavtalets delområden i södra Uppsala, så att infrastruktur- och bostadsbyggande går i takt.

Planläggning pågår, eller väntas starta under året, i stort sett i samtliga prioriterade tätorter. Det är främst i Gunsta, Storvreta och Bälinge/Lövstalöt som större utbyggnader pågår eller planeras.

När det gäller behovet av nya lokaler för näringslivet och andra offentliga aktörer än kommunen är läget mer svårbedömt. Detta understryks av det ökade hemarbetet och därmed sammanhängande strukturförändring inom kontorsmarknaden samt eventuellt ökande efterfrågan på industrimark till följd av såväl klimatomställning som förändringar i globala produktionskedjor. Näringslivets efterfrågan på typer av byggda miljöer, lägen, lokalstorlekar och beskaffenhet i övrigt är svårare att förutse än bostadsbehoven. Det behövs därför en större bredd i utrymmesberedskapen för näringslivet.

Teoretiskt sett bedöms detaljplaner under genomförande och pågående planarbeten ge en räckvidd på åtminstone 15 år för kontor, handel och service, medan motsvarande rörande verksamhetsmark för industri/logistik ligger på 6 år. Det är angeläget att pågående planläggning för industri- och logistikmiljöer snabbt kan gå i mål och ytterligare planläggning för sådana ändamål kan starta. Omvandlingarna i befintliga industrimiljöer accentuerar detta behov.

Geografiskt är planläggningen koncentrerad till stadsområdet, men nya verksamhetsområden väntas även tillkomma vid Forsamotet mellan Björklinge och Vattholma, vid Fullerö söder om Storvreta samt vid kommungränsen mot Knivsta invid E4.

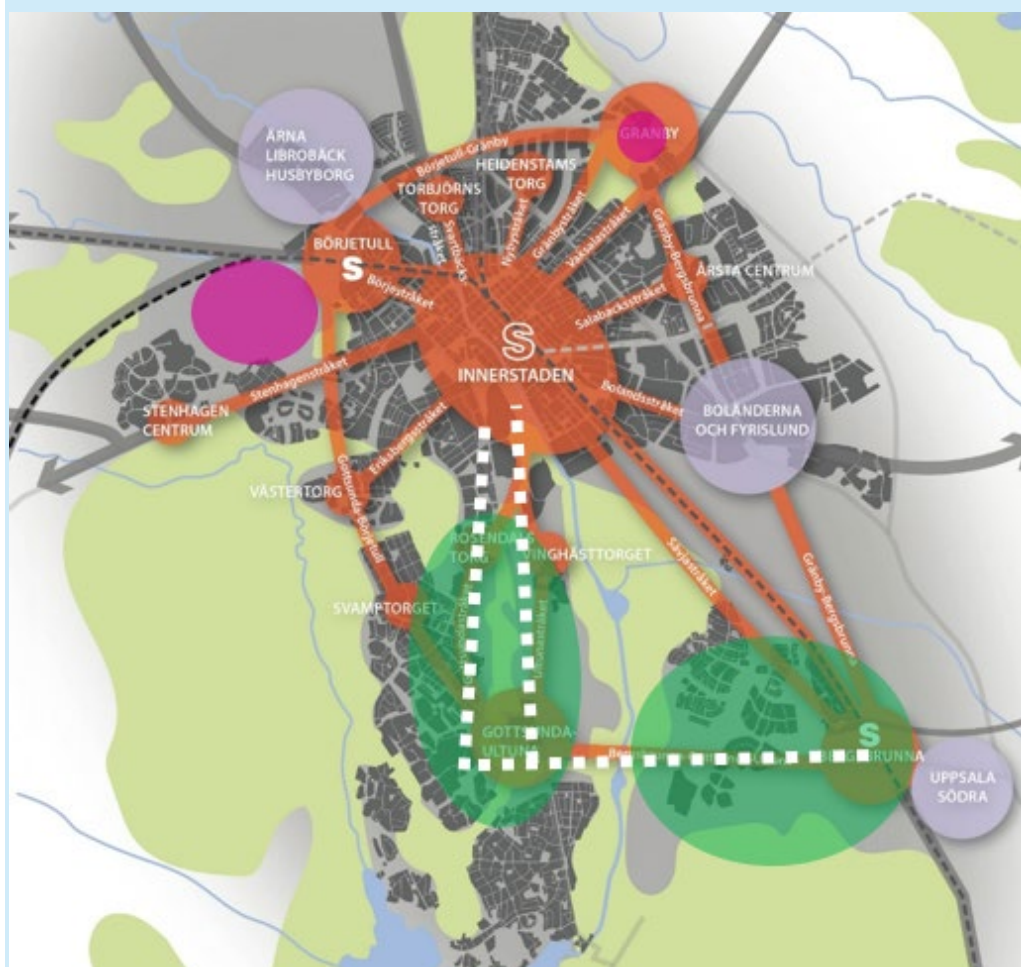
Långsiktig utbyggnadsinriktning

Samhällsbyggandet inom stadsområdet behöver successivt inriktas på att stödja utvecklingen i de områden som ingår i fyrsparavtalet, så att förutsättningar finns för att de 33 000 bostäderna enligt kommunens åtagande kan färdigställas till år 2050. Siktet är inställt på att investeringarna i transportinfrastruktur ska vara huvudsakligen färdigställda omkring år 2030. Bebyggelseutvecklingen bör planeras för att dra nytta av och stödja dessa investeringar. Det innebär att stadsutveckling, byggande och kommunala investeringar inom stadsområdet i hög grad behöver fokuseras till lägen utmed den tänkta spårvägen och inom upptagningsområdet för den nya järnvägsstationen, samt till verksamhetsmark vid den nya trafikplatsen på E4. Detta får dock inte innebära att nödvändig utveckling avstannar i andra delar av staden.

Utvecklingen i de prioriterade tätorterna bör åtminstone fram till 2030 ske utan stora tröskelinvesteringar, utom där sådana redan har beslutats.

Ställningstagande till geografisk utbyggnadsinriktning: bostäder

Kommunfullmäktiges syn på den långsiktiga utbyggnadsordningen vid beslutstillfället. Kommunstyrelsen ansvarar för att successivt göra nödvändiga riktningförändringar.

Grönt Fyrsparavtalet ska genomföras i någorlunda jämnt tempo över tid, men med sannolikt stigande antal bostäder per år. Därutöver prioriteras pågående etablerade projekt i andra områden. Det är viktigt att vidmakthålla utbud av

nyproduktionslägen i skilda delar av staden, all efterfrågan på nyproduktion riktas sannolikt inte enbart mot fyrspårsavtalets delområden.

Orange Nya små bostadsprojekt i övriga delar av staden kan därför prioriteras om de stödjer stadsdelsnoder och stadsstråk och inte genererar stora tröskelinvesteringar.

Rosa Först efter 2030 kan det bli aktuellt att tillskapa beredskap för större utbyggnader med bostäder i Stabby och Gränby för stadsnodsutvecklingen.

Övriga områden:

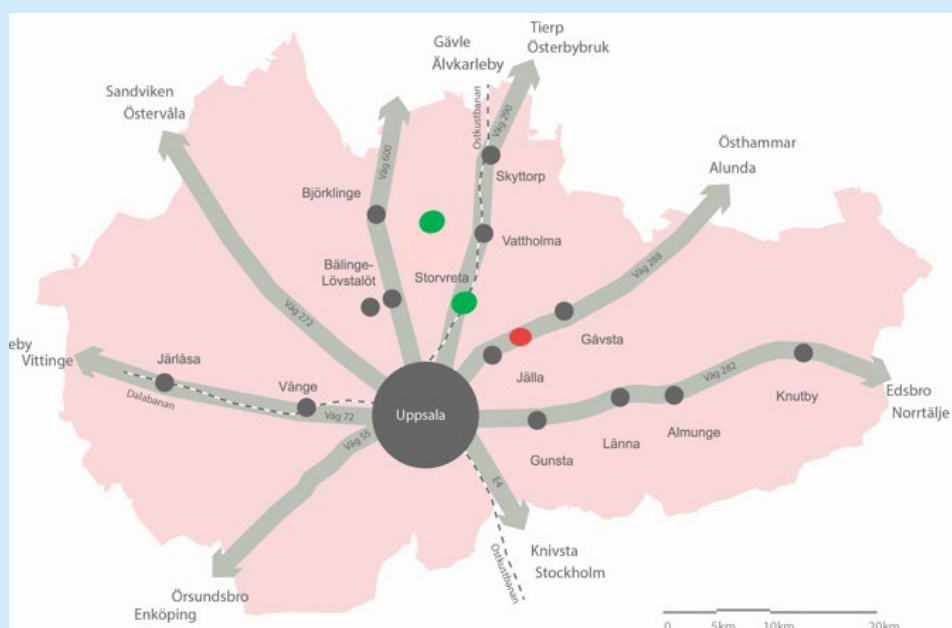
I stadens västra delar och Bälinge/Lövstalöt är kapaciteten i VA-systemet en begränsande faktor. Inga nya bostäder, utöver de som ryms inom pågående utbyggnader och givna planuppsdrag, kan tillkomma innan kapaciteten höjs. En sådan investering bedöms kunna färdigställas i mitten av 2030-talet.

För bostadsprojekt som kommunkoncernen har rådighet över behöver det finnas lätttrörliga etapper som snabbt kan sättas igång, men beredskap behöver också finnas för att *inte* dra igång utbyggnad enligt projektens tidplaner. Etapper som bedöms konkurrera med fyrspårsavtalet kan behöva stå tillbaka. Omvänt behöver det finnas beredskap att skjuta etapper inom fyrspårsavtalet framåt i tiden om exempelvis statens infrastrukturåtgärder försenas. Etapper behöver om möjligt utformas så att investeringar kan göras successivt i takt med utbyggnader för att motverka att stora tröskelinvesteringar måste tas tidigt.

För de prioriterade tätorterna är fokus att genomföra de utbyggnader som redan pågår eller börjat förberedas. Det är också angeläget att bostäder byggs i Järlåsa, där det nu skapats VA-kapacitet för några tiotal nya hushåll. Vid väg 282 reserveras VA-kapacitet för nya bostäder norr om Marielund i enlighet med ett nyligen godkänt planprogram. Dessa kan förverkligas i slutet av 2030-talet när allmänt VA planeras dras fram till befintliga bebyggelseområden i närheten.

Ställningstagande till geografisk utbyggnadsinriktning: verksamhetsmiljöer

Många verksamhetslokaler planeras integrerat med bostäder i stadsutvecklingen. Vidare finns möjlighet till vissa expansionsmöjligheter inom befintliga verksamhetsmiljöer. Det finns också ett antal platser som kan vara lämpliga för mer begränsade nyetableringar. Sådana initiativ tas och hanteras löpande. För större verksamhetsmiljöer gäller följande (se nedan lista).

Grönt Följande områden har högsta prioritet för att ge plats för nya verksamhetsmiljöer, expansion eller omvandling till ny karaktär.

- *Innerstaden.* Här behöver ständigt finnas ett brett utbud av etablerings- och expansionsmöjligheter för verksamheter som är starkt beroende av personkontakter på global till regional och lokal nivå. Särskilt fokus på främre Boländerna och centralstationsområdet, som står inför omvandling.
- *Stadsnoder:* I Gottsunda-Ultuna kommer planläggning för expansion av verksamhetsmiljöerna att initieras inom kort. För Ultuna gäller det expansion för universitetsnära verksamheter och för universitetets egna behov. I Bergsbrunna startar planläggning vid stationsområdet under året. I Gränby fortsätter stadsnodsutveckling med regional handel och service, idrott, fritid, vattenverk och kontor.
- *Verksamhetsområden:* Områden runt Science park, BMC och Ångström behöver planläggas huvudsakligen för expansion av universitets- och universitetsnära verksamhet. Västra Librobäck planläggs och färdigställs för etablering. I södra Kungsängen kan området mellan Kungsängsesplanaden och Stallängsgatan omvandlas till tätare verksamhetsmiljöer. I Fyrislund planläggs för att förstärka produktionskapaciteten i Business park. Vid Forsamotet vid E4 mellan Björklinge och Vattholma pågår planläggning för verksamheter. I Storstora/Fullerö finns färdig plan för ett område nära trafikplatsen och planläggning bör även komma igång för ett område strax söderut för bland annat järnvägsdepå. Verksamhetsområdet nära E4 i sydöstra stadsdelarna enligt förslag till fördjupad översiktsplan behöver öppnas tidigt för att understödja utbyggnad av dessa stadsdelar.

Rött Tillgång på en mångfald av lägen i det samlade utbudet behöver säkerställas. Därför ska möjligheterna till utveckling i följande områden prövas i en ordning som får avgöras av successiva matchningsbedömningar.

- *Stadsnod:* I Börjetull kan området mellan Librobäcken och Bärbyleden, norr om Börjegatan omvandlas till tätare verksamhetsmiljöer, som stödjer stadsnodsutvecklingen.
- *Verksamhetsområden:* ÖP ger stöd för området ”Nordöstra stadsgränsen”, som ligger inneslutet av E4 och väg 288. I Nordöstra Fyrislund finns ett utredningsområde, enligt planprogrammet för Östra Fyrislund, som eventuellt lämpar sig för expansion av Fyrislunds verksamhetsmiljö. Kungsängens gård kan fortsätta att expandera med verksamheter som har omgivningspåverkan. Hovgården har stöd i ÖP för expansion med omgivningspåverkande verksamhet.

Inriktning för det fortsatta översiktsplanarbetet

Även om översiktsplanen bedöms vara tillräckligt aktuell för de närmaste åren är det angeläget att en revidering görs. Under resten av mandatperioden riktas arbetet in på ett omfattande dialogarbete och att ta fram planeringsunderlag och styrdokument som både kan användas av den fysiska planeringen i närtid och i arbetet med revidering av översiktsplanen. En reviderad översiktsplan ska antas av kommunfullmäktige senast 24 månader efter nästa val.

Uppdrag och inriktningar för revidering av översiktsplanen har beslutats av kommunstyrelsen i direktiv (2021) och tilläggsdirektiv (2023). Direktivet från 2021 fortsätter att vägleda tillsammans med tilläggsdirektivet, utom i fråga om tidplanen. Tilläggsdirektivet innebär en förlängd planprocess för att möjliggöra för omfattande tidiga dialogprocesser samt framtagande av tematiska och geografiska fördjupningsstudier/styrdokument.

Nedan sammanfattas direktivens huvudsakliga inriktningar och styrning.

Projekt mål för revideringen

Förnya och förstärk den gemensamma målbilden

Översiktsplanens målbild ska stärkas och uppdateras med ledning från Agenda 2030, miljökvalitetsmål och kommunala klimat- och hållbarhetsmål samt mål om kommunalekonomisk effektivitet. Förståelsen och uppslutningen bakom planens inriktning ska förstärkas hos invånare och verksamma i kommunen. Planprocessen ska inledas med en bred och inkluderande process om inriktningen för samhällsbyggandet och översiktsplanen.

Vässa översiktsplanen som verktyg för avvägning och prioritering

Översiktsplanen ska genom förnyade mål, riktlinjer och ökat kunskapsunderlag ge en tydligare vägledning för efterföljande planering och lagprövning. Målstrukturen ska underlätta prioritering mellan samhällsbyggnadsprojekt och dess inriktningar samt bedömning av målpuppfyllelse.

Anpassa översiktsplanen ytterligare som del i den kontinuerliga översiktsplaneringen

Översiktsplanens ska utformas för att vara en del av den digitala samhällsbyggnadsprocessen. Planens struktur och digitala plattform ska följa Boverkets ÖP modell och underlätta för senare revideringar av översiktsplanen. Genomförandestrategin ska ges en generell och flexibel nivå som kompletteras med mer detaljerade men lättrorliga beslut i kommunstyrelsen.

Tidshorisont och befolkningsutveckling

Översiktsplanen ska fortsatt ges tidshorisonten 2050+. Den reviderade översiktsplanen ska utgå från den prognosticerade befolkningsutvecklingen, med beredskap för såväl en lägre som en högre utvecklingstakt. Befolkningsprognos (2023): 333 000 invånare 2050.

Fokusområden

Direktiven innehåller särskilda fokusområden för revideringsarbetets innehåll och omfattning.

Omvärldsanalys och målinriktning

Revideringsarbetet ska

- förnya tidigare omvärldsanalys och utveckla scenarier som den långsiktiga bebyggelseinriktningen kan prövas mot
- uppdatera ÖP16 prioriteringar
- förstärka berättelsen om vart Uppsala strävar

Geografiska fokusområden

I revideringen ska en översyn ske av översiktsplanens utvecklingsinriktningar för

- prioriterade tätorter
- landsbygd, stadens omland och servicenoder
- staden (innerstaden, stadsnoder, stadsdelsnoder, stadsstråk och stadsbygd)

Revideringen av översiktsplanen ska visa på prioriteringar av utvecklingsområden på landsbygden, med särskilt fokus på ortsutveckling utmed Ostkustbanan, Dalabanan och Aroslänken, på kort och lång sikt.

Den reviderade översiktsplanen ska vägleda hur samhällsutveckling kan ske på landsbygden där det inte finns förutsättningar att tillskapa konventionell kommunal VA-infrastruktur.

Tematiska fokusområden

Översiktsplanens vägledning för allmänna intressen ska förstärkas och fördjupas, bland annat för

- sociala strategier för en sammanhängande, trygg och jämlik kommun
- klimat- och miljöstrategier
- näringslivsutveckling
- trafik- och transportsystem
- tekniska försörjningssystem
- totalförsvarsaspekter, inklusive livsmedels- och andra försörjningsstrategier
- klimatanpassning
- grönstruktur i staden och prioriterade tätorter
- kulturmiljö
- fördjupade ställningstaganden till riksintressen
- utvecklingsplan för friluftsliv och turism på och vid Ekoln och Fyrisån
- hög effektivitet i markanvändning
- hög grad av blandad bebyggelse och upplåtelseformer

Geografiska och tematiska fördjupningsstudier och styrdokument

I tilläggsdirektivet ges uppdrag om framtagande av tematiska och geografiska fördjupningsstudier och styrdokument för:

- innerstadsstrategi, revidering av nuvarande strategi.
- fördjupningsstudier för tätorter och stadsdelar
- trafikplan; huvudgatunät för staden och kollektivtrafik
- grön-/blåstrukturplan
- klimatanpassning
- verksamhetsmark
- solenergi

Process, styrning och tidplan

Styrning

Kommunstyrelsen är uppdragsgivare och fattar beslut om direktivet liksom beslut om samråd och granskning enligt PBL. Kommunfullmäktige fattar beslut om att anta översiktsplanen. Arbetet rapporteras löpande till kommunstyrelsens arbetsutskott.

Dialogprocess

En serie tidiga dialoger om samhällsbyggande, lokala utvecklingsmöjligheter samt tematiska sakfrågor ska inleda översiktsplanarbetet och föregå den formella översiktsplanprocessen. Dialogerna ska involvera invånare, organisationer och politiska partier och ge ett underlag till lokala och tematiska strategier i den översiktliga planeringen. Dialogerna koncentreras huvudsakligen till åren 2023-24. Därefter följer den formella planprocessen med dialoger under samråds- och granskningsskedena.

Tidplan

Översiktsplanen ska antas under 2028. Den formella planprocessen processen med samråd, granskning och antagande kommer att ske under första halvan av nästa mandatperiod. Det möjliggör för omfattande dialogprocesser och hög grad av delaktighet av invånare.

Under perioden 2023-2025 ska resultat från såväl dialoger som delgeografiska och tematiska fördjupningsstudier behandlas i politiska forum, med syfte att underbygga kunskap och att nå överenskommelser.

Bilagedel

1. Länsstyrelsens underlag
2. Direktiv för revidering av översiktsplanen (2021)
3. Tilläggsdirektiv för revidering av översiktsplanen (2023)